

2. ARISTOVNIK, A. (2012). Fiscal decentralization in eastern Europe: Trends and selected issues. *Transylvanian Review of Administrative Sciences* 37: 5 – 22.

3. HALBSKOVĚ, M., HALBSKOVĚ, R. (2014). Impacts of decentralization on the local government expenditures and public services in the EU countries. *Lex Localis – Journal of Local Self – Government* 12(3): 623 – 642. <http://dx.doi.org/10.4335/12.3.623-642>(2014).

4. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу: Пер. з англ. - К.: «К.І.С.», 2005. – XIV с., 466 с.

Анна ПОДП'ЯТНІКОВА

провідний фахівець кафедри

кримінально-правових дисциплін

Університету митної справи та фінансів

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У НАПРЯМІ РОЗВИТКУ ТРАНЗИТИВНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Україна є відносно молодою державою, яка намагається досягнути європейських стандартів життя у найкоротші строки. Проте більшість європейських країн досягало це століттями, зокрема впродовж революцій у Франції, Англії; у ході історичного розвитку Іспанія, Німеччина. У цих країнах відбувалось формування транзитивного простору століттями. Метою нашого дослідження розробити заходи для досягнення бажаних стандартів життя. Найбільш доцільнішим у контексті нашого дослідження є досвід Польщі, Латвії, Литви, Естонії як пострадянських країн, що ближчі до нашої країни за історичним розвитком. Політичні, економічні, територіальні зміни, що відбуваються в Україні потребують проведення глобальних реформ, що охоплюють всі галузі. Сьогодні в нашій державі здійснюються реформи державного управління, правоохоронної системи, просування України в світі, сільського господарства, освіти, охорони здоров'я тощо.

Основною метою реформування є створення умов для підвищення добробуту населення та наближення до європейських стандартів. Водночас модернізація, зміна ідеологічних та ціннісних орієнтацій повинна здійснюватися з урахуванням національних особливостей, зокрема рівень життя населення, традиції тощо. У Польщі програма реформування держави була створена за допомогою іноземних радників. Польща також здійснила приватизацію одними з найшвидших темпів серед країн колишнього соцтабору.

Одним з перших рішень реформаторського уряду стала відмова від контролю над рівнем споживчих цін, що призвело до їх різкого підвищення. Товарний дефіцит змінився низькою купівельною спроможністю населення і, як наслідок, недовірою до нового уряду.

Водночас упевнені в реформаторському настрої уряду західних країн легше погоджувалися на реструктуризацію кредитів, а також організували щедрі програми допомоги країні.

Після досягнення фінансової стабілізації та проведення таких болючих змін, як відмова від контролю цін, а також підйому пенсійного віку на п'ять років, Польща взяла невеликий перепочинок в кардинальних змінах. Новим етапом для серйозних змін став 1999 рік, що ознаменувався відразу чотирма великими реформами: адміністративної, пенсійної, освітньої та реформою охорони здоров'я.

Реформа охорони здоров'я спиралася на державне страхування, що стало альтернативою державній медицині. Клініки отримували фінансову незалежність і могли конкурувати за пацієнтів, отримуючи кошти за безпосередньо виконані послуги. Крім того, важливою складовою реформи стала децентралізація медицини з руйнуванням вертикальної структури підпорядкованості клінік.

Адміністративна реформа полягала в скороченні адміністративних регіонів з 49 до 16, для створення економічно самодостатніх регіонів.

Запровадження реформи освітньої галузі переважно торкалася сектора державних шкіл, їх стандартизацію до міжнародних норм і підвищення їх ефективності. Разом з тим, зміни в освіті неодноразово приймалися і в наступні роки, особливо в сфері вищої освіти.

У Польщі, що стосується пенсійної реформи, то була введена дворівнева пенсійна система, де частина відрахувань йшли на існуючу раніше одноосібно солідарну систему фінансування, а частина - в накопичувальні фонди [1].

Отже, на початковому етапі у Польщі була здійснена приватизація, а також проведено пенсійну, адміністративну, освітню реформи та реформу охорони здоров'я.

За оцінками експертів, реформи, що проводяться в Естонії, були найуспішнішими серед пострадянських країн. Базисом успіху, виступив яскраво виражений індивідуалістичний характер естонців. Крім того, самі реформи були проведені швидко і радикально. У монетарній сфері це був курс на фіксовану крону, яка була прив'язана до німецької марки, причому ця прив'язка регулювалася законом, який було досить важко змінити. Естонія вже увійшла до двадцятки країн за такими критеріями, як макроекономічне середовище, здоров'я нації (у естонців і словенців найвищий приріст середньої тривалості життя в ЄС), система середньої та вищої освіти, технологічна готовність. 12-е місце Естонії в рейтингу Doing Business проти 76-го України. Ще в далекому 2000 р Естонія ввела нульову ставку на прибуток, на що отримала благословення від Місії МВФ, а її податкова система визнана найбільш конкурентоспроможною в ОЕСР.

Естонія пройшла п'ять основних етапів реформ. Кожен з них зайняв часовий відрізок в п'ять років. Перший етап (1990 – 1995) – первісне

нагромадження капіталу, яке було простимульовано дерегуляцією підприємницької ініціативи. Другий етап (1995 – 2000) – приватизація держмайна, яка пройшла по моделі, застосованій в Східній Німеччині після возз'єднання ФРН і НДР. Ця модель передбачає продаж держактивів реальним інвесторам, а не трудовим колективам за ваучери. Завдяки цій моделі в країні відразу з'явилися ефективні власники. Третій етап (2002 – 2007) – стрімке розширення банківського кредитування, Естонія і Латвія стають «балтійськими тиграми». Четвертий етап (2008 – 2013) – подолання наслідків глобальної фінансової кризи. У 2010 р рівень безробіття досяг 18,7 %, це був один з найгірших показників в ЄС. Проте навіть в період кризи Естонія не допустила зростання зовнішніх запозичень і дотримувалася жорсткої бюджетної політики.

На п'ятому етапі Естонія зазнала внутрішні шоки, у чомусь зіставні з нашими. Йдеться в першу чергу про міграцію економічно активного населення, адже членство в ЄС передбачає вільний рух не тільки капіталу, товарів і послуг, але і робочої сили. У цей період Естонія втратила приблизно 100 тис. працівників, а загальне число трудових мігрантів склало 200 тис.

Ключовими елементами настільки приголомшуючого успіху стали: впровадження політики дерегуляції, застосування системи електронного управління країною, зниження рівня корупції до суспільно безпечного рівня.

Одним з інструментів цих неоліберальних реформ став Фонд сприяння розвитку підприємництва в Естонії, що створено ще 2000 р. Мета фонду – повернутися обличчям до підприємців, стати їх фронт-офісом у взаєминах з податковими, митними службами, зовнішніми ринками, логістичними та транспортними системами. Базова мета на середньостроковий період – закріплення Естонії до 2020 року в двадцятці країн міжнародного рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму. Але завдяки новій політиці в сфері економіки в 2016 р. трудова міграція не тільки призупинилася, а й почала зворотний рух.

Варто відзначити, що Естонія базувала свою модель реформ саме на жорсткій бюджетній та монетарній політиці, відмовившись від зовнішніх запозичень (для покриття дефіциту за допомогою позик) і власної валюти (для покриття дефіциту за допомогою інфляції) [2].

На відміну від Польщі та Естонії в Україні так і не була побудована повноцінна ринкова економіка. Крім того, прийнята модель приватизації не привела до появи мільйонів інвесторів, тобто до створення широкого прошарку масового власника замість цього титули власності були розподілені серед кількох десятків фінансово-промисловими групами.

Отже, підсумовуючи все вищенаведене, для розвитку транзитивного простору України доцільно провести приватизацію великих промислових об'єктів на прикладі Естонії та Польщі; заохотити українську робочу

силу повертатися до України та запобігти її виїзду за кордон, як Естонії, виділити пріоритетні напрями реформування на прикладі Польщі та Естонії.

1. Жизнь после СССР. Опыт реформ Польши. ? Режим доступа : <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/zhizn-posle-sssr-opyt-reform-polshi-334446/>.

2. Пятый элемент. Почему Эстонии удалось построить эффективную экономику. ? Режим доступа : <http://www.dsnews.ua/estoniya/pyatyu-element-pochemu-estonii-udalos-postroit-effektivnyuyu-20022018220000>.

Яна ПОЛЯНСЬКА

аспірантка кафедри економіки

та регіональної економічної політики

ДРІДУ НАДУ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Налагодження ефективної взаємодії органів центральної влади та місцевого самоврядування залишається актуальним та важливим напрямком реалізації державної політики як в Україні, та і в зарубіжних країнах. У сучасних умовах впровадження реформи адміністративно-територіального устрою Україна потребує використання позитивного досвіду децентралізації та деконцентрації влади, запозиченої у європейських країн.

Серед успішних прикладів слід виділити Французьку Республіку, яку характеризують як одну з найбільш демократичних та децентралізованих країн Європи з високим рівнем розвитку органів місцевого самоврядування. Врахування досвіду Франції обумовлено низкою причин серед яких: площа та чисельність населення, форма державного устрою, а також модель територіальної організації влади. Варто зазначити, що також в цій країні використані нові підходи до організації діяльності органів місцевого самоврядування, розмежування повноважень місцевих та державних органів влади, фінансової автономності влади на місцях тощо.

Будучи досить централізованою державою Франція пройшла тривалий та важкий шлях трансформації суспільно-владних відносин та розмежування компетенцій органів державної та місцевої влади. Адміністративна реформа пододала ряд проблем та досягла певних позитивних результатів, які полягають у:

– ліквідації адміністративної та фінансової залежності органів місцевого самоврядування;